

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΞ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΕΛΛΕΙΠΟΝ ΕΝ ΑΡΧΗ ΜΕΡΟΣ.

Εισήγησις.—* Από τὴν ἑλλείπουσαν εἰς τὸν λονδίνιον πάπυρον ἀρχὴν τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους διεσώθησαν ἀποσπάσματα τίνα, ἄλλα μὲν αὐτολεξεῖ ἄλλα δὲ κατ' ἔννοιαν εἰς μεταγενεστέρους συγγραφεῖς, ἤτοι εἰς τὸν Ἡρακλείδην, εἰς τὸν λεξικογράφον Ἀρποκρατίωνα, εἰς τὸν Πλούταρχον, εἰς τὸν ἀνώνυμον τοῦ Πατριακοῦ λεξικοῦ, εἰς ἓνα τῶν σχολιαστῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ εἰς ἓνα τῶν σχολιαστῶν τοῦ Εὐριπίδου. Καὶ δὲν ἀποκαθίσταται μὲν ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων αὐτῶν κατὰ συνέχειαν ἔννοιας τμῆμά τι τοῦ ἑλλείποντος μέρους, ἀλλὰ διὰ συνδυασμοῦ αὐτῶν πρὸς ὅσα σχετικὰ ἱστοροῦσιν ὁ Ἡρόδοτος (V, 71) καὶ ὁ Θουκυδίδης (I, 126), ἀπὸ τοῦς ὁποίους ὁ Ἀριστοτέλης ἠρύσθη, καὶ ὁ Πλούταρχος (Βίοι Θεσέως 25, Σόλωνος 12) ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλην ἠρύσθη, καταρτίζεται πιθανή τις περίληψις τῶν περιεχομένων αὐτοῦ.;

Τῆς οὕτω συναρμολογηθείσης περιλήψεως, ἣν προτάσσομεν τῆς μεταφράσεως τοῦ κειμένου, προηγοῦνται ὧδε τὰ ἐν λόγῳ ἀποσπάσματα. Εἰς δὲ τὰ ἐκ τοῦ Ἡρακλείδου (ὑπ' ἀριθ. 1, 2) ἐπισυνάπτονται (ὑπ' ἀριθ. 3, 4, 5, 6, 7, 8) καὶ ὅσα τῆς συγγραφῆς του εὐρίσκονται σχεδὸν αὐτολεξεῖ εἰς τὸ κείμενον τοῦ λονδινίου παπύρου πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ὅτι καὶ τὰ ἐκ τοῦ μὴ σωζομένου μέρους δύο πρῶτα ἀποσπάσματα ἔχουσι ληφθῆ ὁμοίως ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Ἀριστοτέλους.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

1 Ἀθηναῖοι τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐχρῶντο βασιλείᾳ· συν-
οικήσαντος δὲ Ἴωνος αὐτοῖς τότε πρῶτον Ἴωνες ἐκλή-
θησαν.

Πανδίων δὲ βασιλεύσας μετὰ Ἐρεχθέα διένειμε τὴν
ἀρχὴν τοῖς υἱοῖς. Καὶ διετέλουν οὗτοι στασιάζοντες.

Θησεὺς δὲ ἐκήρυξε καὶ συνεβίβασε τούτους ἐπ' ἴση
καὶ ὁμοίᾳ [μοίρᾳ].

Οὗτος ἐλθὼν εἰς Σκυρον ἐτελεύτησεν ὡσθεις κατὰ πε-
τρῶν ὑπὸ Λυκομήδους, φοβηθέντος μὴ σφετερίσῃται τὴν
νῆσον. Ἀθηναῖοι δὲ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ μετεκόμι-
σαν αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ ¹⁾.

Ἀπὸ δὲ Κοδριδῶν οὐκέτι βασιλεῖς ἤροῦντο διὰ τὸ δο-
κεῖν τρυφᾶν καὶ μαλακοὺς γεγονέναι. Ἴππομένης δὲ εἰς
τῶν Κοδριδῶν βουλόμενος ἀπώσασθαι τὴν διαβολὴν, λα-
βὼν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Λειμώνῃ μοιχόν, ἐκεῖνον μὲν ἀνεῖλεν
ὑποζεύξας [μετὰ τῆς θυγατρὸς] τῷ ἄρματι, τὴν δὲ ἵππῳ
συνέκλεισεν ἕως <ἄν> ἀπόληται ²⁾.

2 Τοὺς μετὰ Κύλωνος διὰ τὴν τυραννίδα ἐπὶ τὸν βω-
μὸν τῆς θεοῦ πεφευγότας οἱ περὶ Μεγακλέα ἀπέκτειναν.
Καὶ τοὺς δρᾶσαντας ὡς ἐναγεῖς ἤλαυνον (I).

3 Σόλων νομοθετῶν Ἀθηναίοις καὶ χρεῶν ἀποκοπᾶς
ἐποίησε, τὴν σεισάχθειαν καλουμένην (VI 1).

1) Ἡ παράγραφος αὕτη ἀποτελοῦσα παρέκβασις ἀπὸ τοῦ θέματος
τῆς ἀφηγήσεως, ἴσως νὰ μὴ εἶναι ἐκ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Ἀριστοτέλους.

2) Προδήλως ἔχει παραληφθῆ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ἡρακλείδου ἢ
ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Ἀριστοτέλους συνέχεια ἀφηγήσεως ἀπὸ τοῦ Θησεῦς
μέχρι τοῦ τέλους τῆς ἀπονομῆς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας (ἐν ἀρχῇ ἰσοβίως,
εἶτα διὰ δεκαετίαν) εἰς τοὺς Μεδοντίδας, ἥτοι τοὺς ἀπογόνους τοῦ Μέδον-
τος, υἱοῦ τοῦ Κόδρου (1068 ἢ 1088—712 π. X.).

Ἄποσπασμα 1ον

*Από τοῦ Ἡρακλείδου τὴν ἐπιτομὴν
τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχικῶς μὲν ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλείας* ὅταν δὲ ὁ Ἴων κατώκησε (μετ' αὐτῶν), τότε κατὰ τὸ πρῶτον ὠνομάσθησαν Ἴωνες.

Ὁ δὲ Πανδίων ποῦ ἐβασίλευσε μετὰ τὸν Ἐρεχθέα ἐμοίρασε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς υἱούς του. Καὶ αὐτοὶ (οἱ Ἀθηναῖοι) συνεχῶς εὗρισκοντο εἰς στασιαστικὰς διενέξεις μεταξὺ των.

Ὁ Θησεὺς δὲ τοὺς συνεκάλεσε μὲ προκήρυξίν του καὶ τοὺς συνήνωσε καταστήσας ἰσομοιρίαν καὶ ὅμοια δικαιώματα.

Αὐτὸς μεταβὰς εἰς τὴν Σκῦρον ἀπέθανεν (ἐκεῖ) κρημνισθεὶς ἐπάνω εἰς βράχους ἀπὸ τὸν Λυκομήδην, φοβηθέντα μὴ σφετερισθῆ (ὁ Θησεὺς) τὴν νῆσον. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὕστερα μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους μετέφεραν τὰ ὀστέα αὐτοῦ (εἰς τὰς Ἀθήνας).

*Απὸ δὲ τοὺς Κοδρίδας (τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κόδρου) δὲν ἐξελέγοντο πλέον βασιλεῖς, διότι ἐθεωροῦντο ὅτι ἦσαν τρυφηλοὶ (ἀγαποῦσαν τὴν καλοπέρασιν) καὶ εἶχαν γίνεαι μαλθακοί. Ὁ δὲ Ἴππομένης, εἰς ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κόδρου, θέλων ν' ἀπορρίψη τὴν κατηγορίαν αὐτήν, ὅτε συνέλαβε μὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λειμώνην κάποιον μοιχόν, ἐκεῖνον μὲν τὸν ἐφόνευσε δέσας αὐτὸν [μετὰ τῆς θυγατρὸς του] καὶ σύρας ὄπισθεν τοῦ ἄρματος του, αὐτὴν δὲ [τὴν θυγατέρα του] ἐκλείσειε μαζὶ μὲ ἓνα ἵππον (ἀφήσας αὐτὴν οὕτως ἐγκλειστον) ἕως οὔ νὰ ἀποθάνῃ.

Ἄποσπασμα 2ον

(*Ὁμοίως)

Τοὺς συμπράξαντας μὲ τὸν Κύλωνα πρὸς ἐγκατάστασιν τῆς ἀπολυταρχίας (τυραννίδος), καταφυγόντας εἰς τὸν βωμὸν τῆς θεᾶς, τοὺς ἐφόνευσαν (ἐκεῖ) οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Μεγακλέους. Καὶ τοὺς δράστας τῆς πράξεως ταύτης ἐξώρισαν (οἱ Ἀθηναῖοι) ὡς ἱεροσύλους.

Ἄποσπασμα 3ον

(*Ὁμοίως)

Ὁ Σόλων δίδων νομοθεσίαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἔκαμε καὶ ἀποκοπὰς τῶν χρεῶν, ἧτοι τὴν λεγομένην σεισάχθειαν.

Ὡς δ' ἐνώχλουν αὐτῷ τινες περὶ τῶν νόμων, ἀπεδήμησεν εἰς Αἴγυπτον (XI 1).

4 Πεισίστρατος τριάκοντα καὶ τρία ἔτη τυραννήσας ἡγήσας ἀπέθανε (XVII 1).

Ἰππαρχος δ' υἱὸς Πεισιστράτου παιδιώδης ἦν καὶ ἐρωτικός καὶ φιλόμουσος, Θέσσαλος δὲ νεώτερος καὶ θρασύς (XVIII 1-2).

Τοῦτον τυραννοῦντα μὴ δυνηθέντες ἀνελεῖν, Ἰππαρχὸν ἀπέκτειναν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ (XVIII 3).

Ἰππίας δὲ πικρότατα ἐτυράννει (XIX 1).

Καὶ τὸν περὶ ὀστρακισμοῦ νόμον εἰσηγήσατο, ὃς ἐτέθη διὰ τοὺς τυραννιδῶντας. Καὶ ἄλλοι τε ὀστρακίσθησαν καὶ Ξάνθιππος καὶ Ἀριστείδης (XXII).

5 Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης (XXIII 2).

Καὶ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλή πολλὰ ἐδύνατο (XXIII 1).

6 Ἐφιάλης... (XXV).

Ἐφιάλης τὸν Κίμωνος τοὺς ἰδίους ἀγροὺς ὀπωρίζειν παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, ἐξ ὧν πολλοὺς ἐδείπνιζε (XXVII 3).

7 Κλέων παραλαβῶν διέφθειρε τὸ πολίτευμα (XXVIII 3).

Καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ μετ' αὐτόν, οἱ πάντα ἀνομίας ἐπέπλησαν καὶ ἀνεῖλον οὐκ ἐλάσσους χιλίων φ' (XXXV 4).

1) Παιδιώδης ἦν καὶ ἐρωτικός· παιδιώδης, ὁ ἀγαπῶν τὰς παιδιάς, τὰ παιγνίδια, τὰς διασκεδάσεις, γλεντζές· ἐρωτικός, ὁ ἀγαπῶν τοὺς ἔρωτας, φιλήδονος.

2) Τοῦτον τυραννοῦντα (ἐνν. ἐπίσης ὡς οἱ ἀδελφοὶ του).

3) Τοὺς τυραννιδῶντας.

4) Εἰς τὸ χειρόγραφον ἀναφέρεται ἐσφαλμένως ὁ Ἐφιάλης ἀντὶ τοῦ Κίμωνος.

5) Διέφθειρε τὸ πολίτευμα· πολίτευμα, ἡ πολιτικὴ ζωὴ, ἡ διαχείρισις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Ἐπειδὴ δὲ παρηνώχλουν αὐτὸν μερικοὶ ἀναφορικῶς μὲ τοὺς νόμους (του), ἐταξίδευσεν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἀπόσπασμα 4ον

(Ὅμοίως)

Ὁ Πεισίστρατος διατελέσας (ἀπολυταρχικὸς κυβερνήτης) τύραννος τριάκοντα καὶ τρία ἔτη, γέρον πλεον ἀπέθανε.

Ὁ Ἴππαρχος δὲ υἱὸς τοῦ Πεισιστράτου ἦτο φίλος τῶν διασκεδάσεων καὶ εἰς ἔρωτας ἐπιρρεπὴς ¹ καὶ φιλόμουσος, ὃ δὲ Θέσσαλος νεώτερος (υἱὸς τοῦ Πεισιστράτου) καὶ αὐθάδης.

Τοῦτον, μετέχοντα τῆς ἀπολυταρχικῆς ἐξουσίας, ² μὴ δυνηθέντες νὰ φονεύσουν, ἐφόνευσαν τὸν Ἴππαρχον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἴππίας σκληρότατα (ἐκτοτε) ἀπολυταρχικῶς ἔκυβερνα.

Καὶ εἰσηγητὴς ἔγινε τοῦ νόμου περὶ ἐξοστρακισμοῦ, ὃ ὁποῖος ἐτέθη (ἐθεσπίσθη) διὰ τοὺς ἐπιδιώκοντας νὰ γίνουν ἀπολυταρχικοὶ κυβερνῆται ³. Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ ἐξοστρακίσθησαν καὶ ὁ Ξάνθιππος καὶ ὁ Ἀριστείδης.

Ἀπόσπασμα 5ον

(Ὅμοίως)

Ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης.

Καὶ ἡ βουλή τοῦ Ἀρείου Πάγου εἶχον μεγάλην (τότε) δύναμιν.

Ἀπόσπασμα 6ον

(Ὅμοίως)

Ὁ Ἐφιάλτης...

(Ὁ Κίμων) ἄφηνεν ἐλευθέρως εἰς τὰ κτήματά του νὰ συλλέγουν καρποὺς (ὀπωρικὰ) ὅσοι ἤθελαν, ἐκ τῶν ὁποίων (μάλιστα) πολλοὺς ἐκράτει νὰ δειπνῶσι ⁴ (μετ' αὐτοῦ).

Ἀπόσπασμα 7ον

(Ὅμοίως)

Ὁ Κλέων ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐπέφερε τὴν διαφθορὰν τῆς πολιτικῆς ζωῆς ⁵.

Καὶ ἀκόμη πλείοτερον οἱ κατόπιν αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι ὅλα τὰ ἐγέμισαν μὲ παρανομίαν καὶ ἐσκότωσαν ὄχι ὀλιγωτέρους τῶν χιλίων πεντακοσίων.

Τούτων δὲ καταλυθέντων Θρασύβουλος καὶ ῥίνων προειστήκεσαν, ὃς ἦν ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθός... (XXXVIII).

8 Καὶ τῶν ὁδῶν ἐπιμελοῦνται ὅπως μὴ τινες κατοικοδομῶσιν αὐτάς ἢ δρυφάκτους ὑπερτείνωσιν (L 2).

Ὅμοίως δὲ καθιστᾶσι καὶ τοὺς ἕνδεκα τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ (LII 1).

Εἰσὶ δὲ καὶ ἑννέα ἄρχοντες, θεσμοθέται ς' (LV 1), οἱ δοκιμασθέντες ὁμνύουσι δικαίως ἄρξειν καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι ἢ ἀδριάντα χρυσοῦν ἀναθήσειν (LV 5).

Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ κατὰ τὰς θυσίας διοικεῖ (LVII 1) καὶ ὁ πολέμαρχος τὰ πολέμια (LVIII 1).

9. Ἀπόλλων πατῶος· ὁ Πύθιος. Προσηγορία τίς ἐστὶ τοῦ θεοῦ πολλῶν καὶ ἄλλων οὐσῶν. Τὸν δὲ Ἀπόλλωνα κοινῶς πατῶον τιμῶσιν Ἀθηναῖοι ἀπὸ Ἰωνος· τούτου γὰρ <συν>οικήσαντος τὴν Ἀττικὴν, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ, τοὺς Ἀθηναίους Ἰωνας κληθῆναι καὶ Ἀπόλλω πατῶον αὐτοῖς ὀνομασθῆναι.

10. Ἐτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ τὸ Δεῦρ' ἴτε πάντες λεῶ κήρυγμα Θησέως γενέσθαι φασὶ πανδημίαν τινὰ καθιστάντος. Οὐ μὴν ἄτακτον οὐδὲ μεμειγμένην περιεῖδεν ὑπὸ πλήθους ἐπιχυθέντος ἀκρίτου γενομένην τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ πρῶτος ἀποκρίνας χωρὶς εὐπατρίδας

1) Ἡ δρυφάκτους ὑπερτείνωσιν· δρυφάκτον καὶ ὁ τοῖχος καὶ ὁ ἐξώστης· ὑπερτείνωσιν, ἄνωθεν τείνωσιν ἢ ὑπερμέτρως τείνωσιν· ὅθ. πλήν τῆς ἐν τῇ μεταφράσει ἐρμ., ἀλλ' ὀλιγώτερον εὐλόγος «μὴ πρὸς τὰ ἔξω ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐκτείνωσι τὰ περιτοιχίσματα, τὰς μάνδρας».

2) Ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τὴν λ. θεσμοθέται εἶναι ἢ λ. καί, ἦν ὁ Κοραῆς διώρθωσεν ς'.

3) Δοκιμασθέντες· ἐξετασθέντες ἐὰν ἔχωσι τὰ προσόντα.

4) Συνοικήσαντος τὴν Ἀττικὴν· ἢ διάφ. γρ. δεκτὴ ὑπὸ πολλῶν φιλολόγων· οἰκήσαντος τὴν Ἀττικὴν, ὀλιγώτερον ἀρμοστή, διότι ὁ Ἴων δὲν ὤκησε τὴν Ἀττικὴν, ἀλλὰ συνώκησε (ἐν. τοῖς Ἀθηναίοις).

5) Σχολ. Ἀριστοφ. Ὀρνιθεὺς 1527, μτφρ. ὡς πατρογονικὸν τιμοῦν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀπόλλωνα, διότι ὁ Ἴων ἀρχηγὸς στρατιωτικὸς (πολέμαρχος) τῶν Ἀθηναίων ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Κρέουσαν (γυναῖκα) τοῦ Ξούθου.

“Όταν δὲ αὐτοὶ ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, ἀνέλαβαν τὴν ἀρχὴν ὁ Θρασύβουλος καὶ ὁ Ρίνων, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄνθρωπος ἀγαθῶν διαθέσεων καὶ ἐνάρετος ...

Ἐπίγραμμα 8ον

(Ὅμοίως)

Καὶ ἔχουν τὴν ἐπίβλειψιν τῶν ὁδῶν, διὰ νὰ κτίζουν μερικοὶ ἐπ’ αὐτῶν ἢ ὑπερμέτρως ἐκτείνουν ἐπάνω ἀπ’ αὐτὰς ἐξώστας ¹.

Ὅμοίως δὲ διορίζουν καὶ τοὺς ἕνδεκα τοὺς ἔχοντας τὴν ἐπιστάσιαν τῶν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ (τῶν φυλακισμένων).

Εἶναι δὲ καὶ ἑννέα ἄρχοντες, (ἐκ τῶν ὁποίων) θεσμοθέται ἐξ ², οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ ἐξετασθοῦν ³, ὀρκίζονται ὅτι μὲ δικαιοσύνην θὰ διαχειρισθοῦν τὴν ἀρχὴν καὶ δὲν θὰ λάβουν δῶρα, οὐδὲ θὰ ἀναθέσουν ὑπὲρ ἑαυτῶν χρυσοῦν ἀνδριάντα.

Ὁ δὲ (ἄρχων) βασιλεὺς διαχειρίζεται τὰ ἀφοροῦντα τὰς θυσίας καὶ [ὁ πολέμιοχος] τὰ πολεμικά.

Ἐπίγραμμα 9ον

Ἐπίγραμμα 9ον
Ἐν λ. Ἐπίγραμμα 9ον πατρῶος.

Ἐπίγραμμα 9ον πατρῶος· ὁ Πύθιος. Εἶναι ἐν τῶν ἐπωνύμων τοῦ θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ ἄλλα πολλά. Τὸν δὲ Ἐπίγραμμα 9ον οἱ Ἀθηναῖοι γενικῶς τιμοῦν ὡς πατρογονικὸν θεὸν (πατρῶον) ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἰωνος· διότι ἀφ’ οὔτου οὗτος κατέκρησεν ὁμοῦ ⁴ (μὲ τοὺς Ἀθηναίους) εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, ὠνομάσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι Ἰωνες καὶ ὁ Ἐπίγραμμα 9ον ἐπωνομάσθη εἰς αὐτοὺς πατρογονικός ⁵.

Ἐπίγραμμα 10ον

Ἐπίγραμμα 10ον
Ἐν λ. Πλούταρχον, βίος Θεσέως 25.

Θέλων δὲ ἀκόμη περισσότερο ν’ αὐξήσῃ τὴν πόλιν (ὁ Θεσεύς) προσεκάλει ὄλους παρέχων ἰσονομίαν· καὶ ἡ διὰ τοῦ κήρυκος πρόσκλησις «ἐδῶ ἔλατε ὄλος ὁ λαὸς» λέγουν ὅτι ἐγένετο ἀπὸ τὸν Θεσέα ὅτε ποτὲ ἔκαμε συνέλευσιν ὄλου τοῦ λαοῦ. Ἀλλ’ ὅμως δὲν ἀφῆκε νὰ γίνῃ ἡ δημοκρατία ἀτακτος οὐδὲ ἀνάμεικτος ὑπὸ τοῦ ἀνεξελέγκτως συρρεύσαντος πλήθους, ἀλλὰ πρῶτος

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ—Ἀθηναίων Πολιτεία

καὶ γεωμόρους καὶ δημιουργούς, εὐπατρίδαις δὲ γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ παρέχειν ἄρχοντας ἀποδοὺς καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς, τοῖς ἄλλοις πολίταις ὡσπερ εἰς ἴσον κατέστησε, δόξῃ μὲν εὐπατριδῶν, χρεῖα δὲ γεωμόρων, πλήθει δὲ δημιουργῶν ὑπὲρ ἔχειν δοκούντων. Ὅτι δὲ πρῶτος ἀπέκλινε Θησεὺς πρὸς τὸν ὄχλον, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, καὶ ἀφῆκε τὸ μοναρχεῖν ἔοικε μαρτυρεῖν καὶ Ὅμηρος ἐν Νεῶν Καταλόγῳ μόνους Ἀθηναίους δῆμον προσαγορεύσας.

11. Γεννῆται· πάλαι τὸ τῶν Ἀθηναίων πλῆθος, πρὶν ἢ κλεισθῆναι διοικήσασθαι τὰ περὶ τὰς φυλάς, διήρητο εἰς γεωργούς καὶ δημιουργούς. Καὶ φυλαὶ τούτων ἦσαν δ', τῶν δὲ φυλῶν ἑκάστη μοῖρας εἶχε γ', ἅς φατρίας καὶ τριττύας ἑκάλουν. Τούτων δὲ ἑκάστη συνειστήκει ἐκ τριάκοντα γενῶν, καὶ γένος ἕκαστον ἄνδρας εἶχε τριάκοντα τοὺς εἰς τὰ γένη τεταγμένους, οἵτινες γεννῆται ἑκαλοῦντο, <ἔξ> ὧν αἱ ἱερωσύναι <αἱ> ἑκάστοις προσήκουσαι ἐκληροῦντο, οἷον Εὐμολπίδαι καὶ Κήρυκες καὶ Ἐτεοβουτάδαι, ὡς ἱστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης λέγων οὕτως· «φυλάς δὲ αὐτῶν συννεμεμῆσθαι δ', ἀπομιμησαμένων τὰς ἐν τοῖς ἐνιαυτοῖς ὥρας, ἑκάστην δὲ διηρῆσθαι εἰς τρία μέρη τῶν φυλῶν, ὅπως γένηται τὰ πάντα δώδεκα μέρη, καθάπερ οἱ μῆνες εἰς τὸν ἐνιαυτόν, καλεῖσθαι δὲ αὐτὰ τριττύς καὶ φατρίας. Εἰς δὲ τὴν φατρίαν τριάκοντα γένη διακεκοσμησθαι, καθάπερ αἱ ἡμέραι εἰς τὸν μῆνα, τὸ δὲ γένος εἶναι τριάκοντα ἀνδρῶν».

1) *Εὐπατρίδας καὶ γεωμόρους*· εὐπατρίδαι εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν οἱ ἔξ ἐπισημοτάτου γένους· γεώμοροι οἱ ἔχοντες μοῖραν, μερίδιον, λαχίδι γῆς, γεωργοῦντες δὲ αὐτό.

2) Ἰλιάδος Β 547.

διαχωρίσας εἰς εὐπατρίδας καὶ γεωργοὺς κτηματίας¹ καὶ τεχνί-
 τας, εἰς τοὺς εὐπατρίδας δέ, ἀναγνωρίσας τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν
 τὴν γνῶσιν (τὴν ἐπιστάσιαν) τῶν θείων (τῶν ἱερῶν) καὶ νὰ πα-
 ρέχουν ἀπὸ τὴν τάξιν αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ νὰ εἶναι διδά-
 σκαλοι (ἐρμηνευταὶ καὶ κριταὶ) τῶν νόμων καὶ ἐξηγηταὶ τῶν
 ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν, κατέστησεν αὐτοὺς τρόπον τινὰ εἰς ἴσην
 μοῖραν μὲ τοὺς ἄλλους πολίτας, διότι οἱ μὲν εὐπατρίδαι ἐθεω-
 ροῦντο (οὕτως) ὑπέρτεροι κατὰ τὴν δόξαν, οἱ δὲ κτηματῖαι γεωρ-
 γοὶ κατὰ τὴν χρησιμότητα, καὶ οἱ τεχνῖται κατὰ τὸ πλῆθος. Ὅτι
 δὲ πρῶτος ἀπέκλινε πρὸς τὴν κατωτέραν τοῦ λαοῦ τάξιν (τὸν
 ὄχλον), ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ παρήτησε τὴν μοναρχικὴν
 ἐξουσίαν φαίνεται νὰ τὸ μαρτυρῇ καὶ ὁ Ὅμηρος, εἰς τὴν ἀπαρίθ-
 μησιν τῶν πλοίων (κατάλογον νεῶν)² μόνους τοὺς Ἀθηναίους
 ἐπονομάσας δῆμον.

Ἀπόσπασμα 11ον

Ἀπὸ τὸ Πατμιακὸν λεξικὸν
 (ἀνωνύμου).

Γεννῆται παλαιὰ τὸ πλῆθος τῶν Ἀθηναίων, πρὶν ἢ ὁ Κλει-
 σθένης φέρῃ τὴν τακτοποίησιν κατὰ φυλάς, ἦτο διηρημένον εἰς
 γεωργοὺς καὶ τεχνίτας. Καὶ φυλαὶ τούτων ἦσαν τέσσαρες, καθε-
 μία δὲ τῶν φυλῶν εἶχε τρεῖς τάξεις (μοίρας), τὰς ὁποίας ὠνό-
 μαζον φατρίας καὶ τριττύας. Καθεμία δὲ τούτων ἀπετελεῖτο ἀπὸ
 τριάκοντα γένη καὶ καθὲν γένος εἶχε τριάκοντα ἄνδρας, συντε-
 ταγμένους εἰς οἰκογενείας (οἰκογενειάρχας) οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο
 γεννῆται, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἀρμόζοντα (τὰ ἀναλογοῦντα) εἰς ἑκά-
 στους ἱερατικὰ λειτουργήματα διὰ κλήρου προσδιωρίζοντο, οἷον
 οἱ Εὐμολπίδαι καὶ οἱ Κήρυκες καὶ οἱ Ἐτεοβουτάδαι, καθὼς
 ἱστορεῖ εἰς τὴν Ἀθηναίων πολιτείαν ὁ Ἀριστοτέλης, λέγων ὡς
 ἐξῆς : «ὅτι δὲ κατενεμήθησαν ὅλοι αὐτοὶ ὁμοῦ εἰς τέσσαρας φυ-
 λάς ἀπομιμηθέντες τὰς ἐποχὰς (ὥρας) τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὅτι δὲ καθε-
 μία τῶν φυλῶν ἦτο διηρημένη εἰς τρία μέρη, ὥστε νὰ γίνουν
 ὅλα τὰ μέρη δώδεκα, ὅπως οἱ μῆνες εἰς τὸν ἐνιαυτόν, ὅτι δὲ
 αὐτὰ ὠνομάζοντο τριττύς καὶ φατρίαι. Εἰς δὲ τὴν φατρίαν ἦσαν
 κανονισμένα τριάκοντα γένη, ὅπως αἱ ἡμέραι εἰς τὸν μῆνα, τὸ
 δὲ γένος ἦτο ἐκ τριάκοντα ἀνδρῶν».

12. Ἄριστοτέλης φησὶ τοῦ ὄλου πλήθους διηρημένου Ἀθήνησιν εἶς τε τοὺς γεωργοὺς καὶ δημιουργοὺς φυλάς αὐτῶν εἶναι τέσσαρας, τῶν δὲ φυλῶν ἑκάστης μοίρας εἶναι τρεῖς, ἅς τριπτύας τε καλοῦσι καὶ φρατρίας· ἑκάστης δὲ τούτων τριάκοντα εἶναι γένη, τὸ δὲ γένος ἑκ τριάκοντα ἑκαστον ἀνδρῶν συνεστάναι· τούτους δὴ τοὺς εἰς τὰ γένη τεταγμένους γεννήτας καλοῦσι.

13. Τριττὸς ἐστὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς· αὕτη γὰρ διήρηται εἰς τρία μέρη, τριπτῦς καὶ ἔθνη καὶ φατρίας, ὡς φησὶν Ἄριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

14. Ἄριστοτέλης ἱστορεῖ ὅτι ἐλθὼν Θησεὺς εἰς Σκόρον ἐπὶ κατασκοπὴν εἰκότως διὰ τὴν Αἰγέως συγγένειαν ἐτελεύτησεν ὡσθὲς κατὰ πετρῶν, φοβηθέντος τοῦ Λυκομήδους τοῦ βασιλεύοντος (μὴ σφετερίσῃται τὴν νῆσον). Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ τὰ Μηδικὰ κατὰ μαντεῖαν ἀνελόντες, τὰ ὅσα αὐτοῦ ἔθαψαν.

1) Ἐπὶ κατασκοπὴν.

2) Ὁ Αἰγεὺς ἦτο πατὴρ τοῦ Θησέως.

3) Συμπλήρωσις ἐκ τῆς Ἐπιτομῆς Ἡρακλείδου..

᾽Απόσπασμα 12ον

᾽Από τὰ Σχόλια εἰς τὸν διάλο-
γον ᾽Αξιλοχον τοῦ Πλάτωνος.

᾽Αριστοτέλης λέγει ὅτι τὸ ὅλον
πλῆθος, διηρημένον εἰς τὰς ᾽Αθήνας εἰς γεωργοὺς καὶ εἰς τεχνί-
τας ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσαρας φυλάς, ὅτι δὲ καθεμία τῶν φυλῶν
εἶχε τρεῖς τάξεις (μοίρας) τὰς ὁποίας ὀνομάζουσαν τριτῦας καὶ
φατριάς· καὶ ὅτι εἰς καθεμίαν τοιαύτην ἦσαν τριάκοντα γένη·
ὅτι δὲ τὸ γένος συνίστατο καθὲν ἀπὸ τριάκοντα ἀνδρας· τούτους
λοιπὸν τοὺς ἀνδρας τοὺς προσδιωρισμένους εἰς τὰ γένη ὀνομά-
ζουσαν γεννήτας.

᾽Απὸ τὸν ᾽Αρποκρατίωνα
εἰς λ. τριττός.

᾽Απόσπασμα 13ον

Τριττός εἶναι τὸ τρίτον μέρος τῆς
φυλῆς· διότι αὐτὴ εἶναι διηρημένη εἰς τρία μέρη, (ὀνομαζόμε-
να) τριτῦς καὶ ἔθνη καὶ φατριάς, ὅπως λέγει ὁ ᾽Αριστοτέλης εἰς
τὴν ᾽Αθηναίων πολιτείαν.

᾽Απὸ τὰ σχόλια εἰς ᾽Ιππόλυτον τοῦ
Εὐριπίδου (κωδ. Βατικανός).

᾽Απόσπασμα 14ον

᾽Ο ᾽Αριστοτέλης ἱστορεῖ ὅτι ὁ Θη-
σεὺς ἔλθων εἰς τὴν Σκῦρον διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ λεπτομερῶς αὐτὴν¹,
πιθανῶς λόγῳ τῆς συγγενείας τοῦ Αἰγέως² (μὲ τὸν Λυκομήδην),
εὔρε τὸν θάνατον κρημνισθεὶς ἀπὸ τῶν βράχων ὑπὸ τοῦ Λυκο-
μήδους, ὁ ὁποῖος βασιλεύων (ἐκεῖ) ἐφοβήθη [μὴ τοῦ σφετερισθῆ
τὴν νῆσον]³ (ὁ Θησεύς). Οἱ δὲ ᾽Αθηναῖοι μετὰ τοὺς Μηδικοὺς
πολέμους συμμορφούμενοι μὲ χρησμόν, λαβόντες ἐκεῖθεν τὰ ὄστα
αὐτοῦ τὰ ἔθαιψαν (ἐν ᾽Αθήναις).

(Περίληψις τοῦ ἐλλείποντος ἐν ἀρχῇ τμήματος, κατ' εἰκασίαν διὰ συνδυασμοῦ τῶν προτασσομένων ἀποσπασμάτων καὶ τῶν παρ' Ἡροδότῳ (V, 71), παρὰ Θουκυδίδῃ (I, 126) καὶ Πλουτάρχῳ (Βίος Σόλωνος 12) σχετικῶν).

Παλαιότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων. Ἐπιλυς ὁ Ἴων, συνοικήσας μὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐγκαταστάς ἐν Ἀττικῇ ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τοὺς αὐτόχθονας, ἐπονομασθέντας ἔκτοτε Ἴωνας. Ἐπιφανῆς μυθολογούμενος βασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ κατόπιν δὲ τούτου βασιλεύσας Πανδίων διεμοίρασε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς υἱοὺς του· ἔνεκα δὲ τῆς τοιαύτης διανομῆς καὶ διαιρέσεως ἡ χώρα ἔκτοτε διαρκῶς διετέλει εἰς στασιασμοὺς μέχρι τοῦ Θησέως. Οὗτος συνήνωσε τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς, ἔκαμε δὲ πυκνότερον τὸν οἰκισμὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐνήργησε κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ὀργάνωσιν ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον, ἀπονείμας ἴσα δικαιώματα καὶ ἰσόρροπον ἰσχὺν εἰς τὰς τρεῖς τάξεις πολιτῶν, τὰς ὁποίας κατέστησε διακεκριμένως, ἤτοι τοὺς εὐπατρίδας, τοὺς γεωργοὺς κτηματίας καὶ τοὺς τεχνίτας.—Εἰς μεταγενεστέρους δὲ χρόνους ἐπιφανῆς καὶ φιλόπατρις βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρξεν ὁ Κόδρος, ἐν πολέμῳ πεσὼν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ὠρίσθη νὰ μὴ εἶναι πλέον μονάρχης βασιλεὺς ἐν Ἀθήναις, ἀλλ' ἰσόβιος ἄρχων κυβερνήτης. Πρῶτος δὲ ἰσόβιος ἄρχων ἐγένετο ὁ υἱὸς τοῦ Κόδρου Μέδων καὶ μετὰ τοῦτον οἱ ἀπόγονοί του, περιορισθέντος εἴτα τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς εἰς δεκαετίαν.

Ἡ ἐπελθοῦσα κατόπιν ἠθικὴ κατάπτωσις πολλῶν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Κοδριδῶν καὶ ἡ προϋοῦσα ἀνάπτυξις τῶν δήμων ἐπέφεραν τὴν κατάλυσιν τοῦ δικαιώματος ἀρχοντίας (βασιλικῆς ἐξουσίας), ὅπερ ὁ οἶκος οὗτος ἀποκλειστικῶς εἶχεν. Τότε δὲ αἱ Ἀθηναῖαι ἐκυβερνήθησαν ὑπὸ παλαιῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν.

(εὐπατριδῶν). Ἄλλ' αἱ μεταξὺ τούτων ἀντιζηλῖαι καὶ ἔριδες προεκάλουν συνεχεῖς στάσεις.

Ἔως οὗ νέος τις εὐπατρίδης, ὁ Κύλων, Ὀλυμπιονίκης, γαμβρὸς δὲ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Θεαγένους, τυράννου τῶν Μεγάρων, ἐπεχείρησε ν' ἀρπάσῃ τὴν ἐξουσίαν. Ἐπέτυχε δὲ νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀκρόπολιν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς σπεύσαντες πολυπληθεῖς ἐπολιόρκησαν αὐτὸν ἐκεῖ. Ἐλλείπει τροφίμων οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει δεινῶς ἐπιέζοντο. Καὶ ὁ μὲν Κύλων ἠδυνήθη κρούσει νὰ διαφύγῃ, οἱ δὲ ὄπαδοί του κατέφυγον ἰκέται εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖ ἐσυνθηκολόγησαν μετὰ τοῦ ἀρχοντος Μεγακλέους, τοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, ἀρχηγοῦ τῶν πολιορκητῶν. Ἄλλ' ὅτε πίστιν παρέχοντες εἰς τὰς σπονδάς ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ, κατεσφάγησαν, τινὲς δὲ μάλιστα παρὰ τὸν βωμὸν τῶν Ἐρινύων, ὅπου εἶχον καταφύγει.

Τὸ ἐναγὲς πραξικόπημα τοῦτο κατέστησε παρὰ τῷ λαῷ μισητὸν τὸν οἶκον τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, ἡ δὲ φατρία τοῦ Κύλωνος, ἐνισχυθεῖσα οὕτω, ἐστασίαζε κατ' αὐτῶν. Ἴνα δοθῇ πέρας εἰς τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς ἀπεφάσισεν ὁ δῆμος νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην οἱ δράσται τῆς ἐναγοῦς πράξεως ἐνώπιον δικαστηρίου τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκλεγέντων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν καὶ δοκισθέντων πρὸ τῶν βωμῶν ἵνα κρίνωσι τὴν ὑπὸ τοῦ Μύρωνος ὑποβληθεῖσαν σχετικὴν καταγγελίαν ¹.

1) Ἡ τελευταία ἔννοια εἶναι ἡ τῆς πρώτης φράσεως τοῦ σφισμένου κειμένου (Μύρωνος, καθ' ἰερῶν δμόσαντες ἀριστίνδην).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

I. Ἐδίκασον δὲ τριακόσιοι, κατηγοροῦντος) Μύρωνος, καθ' ἱερῶν ὁμόσαντες ἀριστίνδην. Καταγνωσθέντος δὲ τοῦ ἄγους αὐτοὶ μὲν ἐκ τῶν τάφων ἐξεβλήθησαν, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἔφυγεν ἀειφυγίαν. Ἐπιμενίδης δ' ὁ Κρήης ἐπὶ τούτοις ἐκάθηρε τὴν πόλιν.

II. Μετὰ δὲ ταῦτα συνέβη στασιάσαι τοὺς τε γνωρίμους καὶ τὸ πλῆθος πολὺν χρόνον [τὸν δῆμον]. 2 Ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ πολιτεία τοῖς τε ἄλλοις ὀλιγαρχικὴ πᾶσι, καὶ δὴ καὶ ἐδούλευον οἱ πένητες τοῖς πλουσίοις καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα καὶ αἱ γυναῖκες. Καὶ ἐκαλοῦντο πελάται καὶ ἐκτῆμοροι· κατὰ ταύτην γὰρ τὴν μίσθωσιν εἰργάζοντο τῶν πλουσίων τοὺς ἀγρούς. Ἡ δὲ πᾶσα γῆ δι' ὀλίγων ἦν· καί,

1) Ἡ διαίρεσις εἰς κεφάλαια μετὰ τίτλων ἐξηγητικῶν τῶν κυριωτέρων περιεχομένων εἰς ἕκαστον κεφάλαιον ἔγινεν εἰς τὴν μετάφρασιν πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου.

2) Ὅσα εἶναι ἐντὸς ἀγκυλῶν μεταφράζουν συμπληρώσεις τοῦ ἐφθαρμένου κειμένου γενομένας ἀπὸ φιλολόγους. Τὰ δὲ ἐντὸς παρενθέσεων εἶναι ἀνάπτυξις ἐπεξηγηματικὴ πρὸς εὐκολωτέραν κατανόησιν.

3) Ἀριστίνδην· κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν ἀρίστων, ἦτοι τῶν εὐγενῶν.

4) Καταγνωσθέντος δὲ τοῦ ἄγους· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀφοῦ κατεγνώσθη (εἰς αὐτούς) τὸ ἄγος, τὸ ἀνοσιούργημα, ἦτοι ἀφοῦ ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι τοῦ ἀνοσιουργήματος, — τῆς ἱεροσυλίας.

5) Αὐτοὶ μὲν· ἦτοι οἱ Ἀλκμεωνίδαι οἱ ὅποιοι εἶχον φονεύσει τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κύλωνος, προσφυγόντας ἰκέτας εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, τινὰς δὲ μάλιστα παρὰ τὸν βωμὸν τῶν Ἐρινύων· πρβλ. Ἡροδότου 5, 71 καὶ Θουκυδίδου 1, 126, 12.

6) Ὁ ἐκ Κρήτης Ἐπιμενίδης ἐξάκουστος σοφὸς καὶ ποιητὴς καὶ

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Τὸ πρῶτον πολίτευμα ¹.

I. [Ἐγένετο δὲ δικασταὶ τριακόσιοι ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὑπέβαλε τὴν κατηγορίαν]² ὁ Μύρων, ὀρκισθέντες πρὸ τοῦ βωμοῦ ἐπὶ τῶν ἱερείων, [οἵτινες εἶχον ἐκλεγῆ] ἐκ τῶν εὐγενῶν τὴν καταγωγὴν³. Ἀπαγγελθείσης δὲ καταδίκης (ἐναντίον ἐκείνων) διὰ τὸ ἀνοσιούργημα⁴, αὐτοὶ μὲν⁵ (οἱ ἀνοσιουργήσαντες) ἐξεχώθησαν ἀπὸ τοῦ τάφου των, ἡ δὲ γενεὰ των κατεδικάσθη εἰς παντοτινὴν ἐξορίαν. Ὁ Ἐπιμενίδης δὲ ὁ Κρής εὐθύς μετὰ ταῦτα ἔκαμε θρησκευτικὸν ἐξαγνισμὸν τῆς πόλεως⁶.

II. Ὑστερα δὲ ἀπ' αὐτά, ἐπακολούθως ἦλθαν εἰς ὄξειαν διάστασιν⁷ οἱ ἐπίσημοι καὶ ὁ κάτω λαὸς διὰ πολὺν καιρὸν. 2 Διότι τὸ πολίτευμα αὐτῶν ἦτο καὶ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ὀλιγαρχικὸν καὶ ἐπὶ πλέον μάλιστα οἱ πτωχοὶ ἦσαν ὑποδουλωμένοι εἰς τοὺς πλουσίους καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιά των καὶ αἱ γυναῖκες των. Καὶ ὠνομάζοντο πελάται καὶ ἐκτῆμοροι⁸· διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἀναλογίαν μισθώσεως ἐκαλλιεργοῦσαν τοὺς ἀγροὺς τῶν πλουσίων.

Ἱερομάντης ἀναφέρεται ὅτι προσεκλήθη ἀπὸ τοῦς Ἀθηναίους τότε διὰ νὰ κάμη ἐξαγνισμὸν τῆς πόλεως ἀπὸ τὸ ἀνοσιούργημα· καὶ κατὰ τὸν Διογένην Λαέρτιον (1, 10) «λαβὼν πρόβατα μελανὰ τε καὶ λευκὰ ἤγαγε πρὸς τὸν Ἄρειον Πάγον· κάκειθεν εἶασεν ἰέναι, οἱ βούλοιντο, προστάξας τοῖς ἀκολούθοις ἐνθά ἂν κατακλίνουσι αὐτῶν ἕκαστον, θύειν τῷ προσήκοντι θεῷ· καὶ οὕτω λῆξαι τὸ κακόν»· πρβλ. Πλουτ. Σόλ. 12.

7) Μετὰ δὲ ταῦτα συνέβη στασιάσαι· συνέβη, ἐπακολούθως ἐγένετο ὥστε...—τὸ στασιάζω ἔδω ὄχι εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κάμνω στάσιν, ἀλλὰ εὐρίσκομαι εἰς ὄξειαν διάστασιν.

8) Ἐκτῆμοροι· λαμβάνοντες τὴν ἕκτην μοῖραν, τὸ ἕκτον τῶν καρπῶν ὡς ἀμοιβὴν τῆς καλλιεργείας. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν δίδοντες εἰς τοὺς κυρίους τὸ ἕκτον τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος.

εἰ μὴ τὰς μισθώσεις ἀποδιδόντες, ἀγώγιμοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες ἐγίνοντο· καὶ οἱ δανεισμοὶ πᾶσιν ἐπὶ τοῖς σώμασιν ἦσαν μέχρι Σόλωνος· οὗτος δὲ πρῶτος ἐγένετο τοῦ δήμου προστάτης. 3 Χαλεπώτατον μὲν οὖν καὶ πικρότατον ἦν τοῖς πολλοῖς τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν τὸ δουλεύειν· οὐ μὴν ἄλλα καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἐδυσχέραινον· οὐδενὸς γάρ, ὡς εἰπεῖν, ἐτύγχανον μετέχοντες.

III. Ἦν δ' ἡ τάξις τῆς ἀρχαίας πολιτείας τῆς πρὸ Δράκοντος τοιαύτη. Τὰς μὲν ἀρχὰς καθίστασαν ἀριστίνδην καὶ πλουτίνδην· ἦρχον δὲ τὸ μὲν πρῶτον διὰ [βίου], μετὰ δὲ ταῦτα δεκαέτηιαν. 2 Μέγισται δὲ καὶ πρῶται τῶν ἀρχῶν ἦσαν βασιλεὺς καὶ πολέμαρχος καὶ ἄρχων· τούτων δὲ πρώτη μὲν ἡ τοῦ βασιλέως—αὕτη γὰρ ἦν πάτριος—, δευτέρα δ' ἐπικατέστη πολεμαρχία διὰ τὸ γενέσθαι τινὰς τῶν βασιλέων τὰ πολέμια μαλακοῦς· ὕθην καὶ τὸν Ἴωνα μετεπέμψαντο χρείας καταλαβούσης. 3 Τελευταία δ' ἡ τοῦ ἄρχοντος· οἱ μὲν γὰρ πλείους ἐπὶ Μέδοντος, ἔνιοι δ' ἐπὶ Ἀκάστου φασὶ γενέσθαι ταύτην· τεκμήριον δ' ἐπιφέρουσιν ὅτι οἱ ἐννέα ἄρχοντες ὁμνύουσιν ὡσπερ ἐπὶ Ἀκάστου τὰ ὄρκια ποιήσιν, ὡς ἐπὶ τούτου τῆς βασιλείας παραχωρησάντων τῶν Κοδριδῶν ἀντὶ τῶν δοθεισῶν τῷ ἄρχοντι δωρεῶν. Τοῦτο μὲν οὖν ὁποτέρως ποτ' ἔχει, μικρὸν ἂν παράλλαττοι τοῖς χρόνοις· ὅτι δὲ τελευταία τούτων ἐγένετο τῶν ἀρχῶν, σημεῖον καὶ τὸ μηδὲν τῶν πατρίων τὸν ἄρχοντα διοικεῖν, ὡσπερ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος, ἀλλ'

1) Ἀγώγιμοι ὑποκείμενοι νὰ ἀχθῶσιν εἰς δουλείαν, νὰ γίνουσι δούλοι..

Ἔσθ' ὅλη δὲ ἡ γῆ (ὅλα τὰ κτήματα) ἀνήκεν εἰς ὀλίγους. Καὶ ἂν δὲν ἔδιδαν ὅλον τὸ μίσθωμα ἦσαν ἐκ τοῦ νόμου ὑποκείμενοι εἰς δουλείαν αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα των· καὶ τὰ χρέη ἐξ οἴασθ' ἕποτε αἰτίας ἐπέφεραν ὑποχρέωσιν σωματικῆς δουλείας (τοῦ χρεώστου) ἕως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σόλωνος· αὐτὸς δὲ πρῶτος ἔγινε προστάτης τῆς λαϊκῆς τάξεως. 3 Τὸ σκληρότατον λοιπὸν καὶ πικρότατον (ἂπ' ὅλα) εἰς ἐκείνην τὴν πολιτικὴν κατάστασιν ἦτο διὰ τοὺς πολλοὺς ὁ τοιοῦτος θεσμὸς τῆς δουλείας, ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τὰ ἄλλα πολιτικὰ πράγματα ἐπίσης ἦσαν δυσαραεστημένοι· διότι δὲν εἶχαν καμμίαν, διὰ τὸ νὰ εἴπωμεν οὕτω, συμμετοχὴν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας.

III. Ἡ δὲ ὀργάνωσις τοῦ ἀρχαίου πολιτεύματος, ἐκείνου ποὺ ὑπῆρχε πρὸ τοῦ Δράκοντος, ἦτο ὡς ἑξῆς. Οἱ μὲν ἄρχοντες προήρχοντο ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατικὴν καὶ ἀπὸ τὴν πλουτοκρατικὴν τάξιν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἰσοβίως, ἔπειτα δὲ διὰ μίαν δεκαετίαν. 2 Τὰ πλέον μεγάλα δὲ καὶ πρῶτα ἀξιώματα ἦσαν ὁ βασιλεὺς, ὁ πολέμαρχος καὶ ὁ ἄρχων· ἐκ τούτων δὲ πρῶτον ἀξίωμα ἦτο τὸ τοῦ βασιλέως, διότι αὐτὸ ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν, δεύτερον δὲ ἀξίωμα ἰδρῦθη ἡ πολεμαρχία, ἕνεκα τοῦ ὅτι ὑπῆρξαν μερικοὶ ἐκ τῶν βασιλέων ἀνίκανοι εἰς τὰ πολεμικὰ πράγματα· ἐξ αἰτίας δὲ τούτου καὶ εἶχαν προσκαλέσει τὸν Ἴωνα (ὡς στρατηγόν), ὅτε εὐρέθησαν εἰς κρίσιμον περίστασιν. 3 Ἐτελευταῖον δὲ ἀξίωμα συνέστη τὸ τοῦ ἀρχοντος, διότι, ὡς μὲν λέγουν οἱ περισσότεροι, ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ Μέδοντος, ὡς δὲ λέγουν μερικοί, ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ Ἀκάστου ἰδρῦθη τὸ ἀξίωμα αὐτό. Οὗτοι δὲ προβάλλουν ὡς τεκμήριον τοῦ ἰσχυρισμοῦ των τὸ ὅτι ἐννέα ἄρχοντες ὀρκίζονται νὰ τηροῦν τὰς ἐνόρκους αὐτῶν ὑποχρεώσεις, ὅπως αὐταὶ ἰσχύουν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀκάστου, ὥστε ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου (συμπεραίνουσαν) παρεχώρησαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κόδρου μέρος τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος εἰς ἀντάλλαγμα τῶν δωρεῶν εἰς τὸν τότε ἀρχοντα (ἐκ τοῦ γένους των) δωρεῶν. Τὸ πρᾶγμα λοιπὸν, κατὰ ποίαν ἐκ τῶν δύο ὑποθέσεων συνέβη, μικρὰν διαφορὰν παρουσιάζει ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν ποὺ συνέβη. Ἀπόδειξις δὲ τῆς μεταγενεστερᾶς ἰδρύσεως τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἀρχοντος εἶναι τὸ ὅτι οὗτος δὲν διοικεῖ καμμίαν ἀπὸ τὰς πατρὸς παραδότους τελετάς, ὅπως ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος (διοικ-

ἄπλῶς τὰ ἐπίθετα· διὸ καὶ νεωστὶ γέγονεν ἡ ἀρχὴ μεγάλη, τοῖς ἐπιθέτοις αὐξηθεῖσα. 4 Θεσμοθέται δὲ πολλοῖς ὕστερον ἔτεσιν ἠρέθησαν, ἤδη κατ' ἐνιαυτὸν αἵρουμένων τὰς ἀρχάς, ὅπως ἀναγράφαντες τὰ θέσμια φυλάττωσι πρὸς τὴν τῶν ἀμφισβητούντων κρίσιν· διὸ καὶ μόνη τῶν ἀρχῶν οὐκ ἐγένετο πλείων ἐνιαυσίας. 5 Τοῖς μὲν οὖν χρόνοις τοσοῦτον προέχουσιν ἀλλήλων. Ἦσαν δ' οὐχ ἅμα πάντες οἱ ἐννέα ἄρχοντες, ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς εἶχε τὸ νῦν καλούμενον Βουκολεῖον πλησίον τοῦ πρυτανείου—σημεῖον δέ· ἔτι καὶ νῦν γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως γυναικὸς ἡ σύμμιξις ἐνταῦθα γίνεται τῷ Διονύσῳ καὶ ὁ γάμος—, ὁ δὲ ἄρχων τὸ πρυτανεῖον, ὁ δὲ πολέμαρχος τὸ Ἐπιλύκειον— ὁ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο πολεμαρχεῖον, ἐπεὶ δὲ Ἐπίλυκος ἀνωκοδόμησε καὶ κατεσκεύασεν αὐτὸ πολεμαρχήσας Ἐπιλύκειον ἐκλήθη—· θεσμοθέται δ' εἶχον τὸ θεσμοθετεῖον. Ἐπὶ δὲ Σόλωνος ἅπαντες εἰς τὸ θεσμοθετεῖον συνήλθον. Κύριοι δ' ἦσαν καὶ τὰς δίκας αὐτοτελεῖς κρίνειν, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν προανακρίνειν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς ἀρχάς τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. 6 Ἡ δὲ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν βουλή τὴν μὲν τάξιν εἶχε τοῦ διατηρεῖν τοὺς νόμους, διώκει δὲ τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ κολάζουσα καὶ ζημιοῦσα πάντας τοὺς ἀκοσμοῦντας κυρίως. Ἡ γὰρ αἵρεσις τῶν ἀρχόντων ἀριστίνδην καὶ πλουτίνδην ἦν, ἐξ ὧν οἱ Ἀρεοπαγῖται καθίσταντο· διὸ καὶ μόνη τῶν ἀρχῶν αὕτη μεμένηκε διὰ βίου καὶ νῦν.

1) Διαφ. γρ. βουκόλιον.

2) Ἀλληγορική παλαιότητα θρησκευτικὴ τελετὴ γινομένη κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Διονυσίων εἰς τὰς Ἀθήνας (Ἡσύχιος : «τῆς τοῦ βασιλέως γυναικὸς καὶ θεοῦ γίνεται γάμος»).

3) Διαφ. γρ. ἐπιλυκεῖον καὶ ἐπιλύκειον.

κοῦν), ἀλλὰ ὅλαι αἱ τελεταί, τὰς ὁποίας διευθύνει, εἶναι μεταγενέστεραι· διὸ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἔχει μεγαλυνθῆ εἰς νεωτέρους χρόνους, αὐξηθὲν βαθμηδὸν μὲ προσθέτους δικαιοδοσίας. 4 Οἱ θεσμοθεταὶ δὲ (ἄρχοντες) ἐξελέγησαν ὕστερ³. ἀπὸ πολλὰ ἔτη, ὅτε πλέον ἐγίνετο ἐκλογή τῶν ἀρχόντων ἐτησίων, πρὸς τὸν σκοπὸν καταγράφοντες τοὺς ψηφίζομένους νόμους νὰ τοὺς διαφυλάττουν, διὰ νὰ δικάζονται σύμφωνα μὲ αὐτοὺς οἱ παρανομοῦντες· οὕτω καὶ εἶναι τὸ μόνον ἀξίωμα τοῦτο ποὺ δὲν εἶχε ποτε διάρκειαν πλέον ἢ ἐτησίαν. 5 Ὡς πρὸς μὲν λοιπὸν τὸν χρόνον τῆς ἰδρύσεως τῶν ἔχουν τὰ ἀξιώματα τοιαύτην διαφορὰν ἀναμεταξύτων. Δὲν ἦσαν δὲ ὅλοι ἐγκατεστημένοι εἰς ἓν μέρος οἱ ἑννέα ἄρχοντες. Ἄλλ⁴ ὁ μὲν βασιλεὺς ἔμενε εἰς τὸ ὀνομαζόμενον τὴν Βουκολεῖον¹, πλησίον τοῦ πρυτανείου· ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι ἀκόμη καὶ τὴν ἑκαταετησίαν γίνεται ἡ σύμμιξις τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως μὲ τὸν Διόνυσον². Ὁ δὲ ἄρχων ἔμενε εἰς τὸ πρυτανεῖον, ὁ δὲ πολέμαρχος εἰς τὸ Ἐπιλύκειον³—τὸ ὁποῖον πρότερον μὲν ἐλέγετο πολεμαρχεῖον, ἀφοῦ δὲ ὁ Ἐπίλυκος γενόμενος πολέμαρχος τὸ ἀνωκοδόμησε καὶ τὸ ἐκαλλώπισεν, ὠνομάσθη (Ἐπιλύκειον)—, οἱ δὲ θεσμοθεταὶ (ἄρχοντες) ἔμενον εἰς τὸ θεσμοθετεῖον. Εἰς τὸν καιρὸν δὲ τοῦ Σόλωνος ὅλοι ὁμοῦ οἱ ἄρχοντες συνῆλθον εἰς τὸ θεσμοθετεῖον. Εἶχαν δὲ ἐξουσίαν τότε οἱ ἄρχοντες νὰ δικάζουν κατ' οὐσίαν καὶ ἀπ' εὐθείας τὰς δίκας καὶ ὅχι ὅπως τὴν ἄρᾳ νὰ ἐνεργοῦν μόνον προανάκρισιν (ἐπὶ τῶν δικῶν). Ὁ ὄργανισμὸς λοιπὸν τῆς διοικήσεως τοιοῦτος ἦτο.

6 Ἡ δὲ βουλή τῶν Ἀρεοπαγιτῶν εἶχεν ἀποστολὴν τὸ νὰ ἐπιβλέπη εἰς τὴν τήρησιν τῶν νόμων, διηύθυνε δὲ τὰ πλεῖστα κυβερνητικὰ πράγματα τῆς πόλεως καὶ τὰ μεγαλύτερα, ἔχουσα συνάμα ἐξουσίαν καὶ νὰ τιμωρῆ καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ πρόστιμον εἰς ὅλους, ἰδίως τοὺς παραβαίνοντας τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς. (Τοῦτο δέ), διότι ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχόντων ἐγίνετο ἐκ τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως καὶ πλουτοκρατικῆς, ἐξ ἐκείνων δὲ ὅσοι εἶχον διατελέσει ἄρχοντες ἐγίνοντο οἱ Ἀρεοπαγιταί· διὸ καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἀξιωματῶν μόνον τοῦτο διετηρήθη ἰσόβιον ἕως τὴν ἄρᾳ.

IV. Ἡ μὲν οὖν πρώτη πολιτεία ταύτην εἶχε τὴν ὑπογραφήν. Μετὰ δὲ ταῦτα χρόνου τινὸς οὐ πολλοῦ διελθόντος ἐπ' Ἀρισταίχμου ἄρχοντος Δράκων τοὺς θεσμοὺς ἔθηκεν· ἡ δὲ τάξις αὕτη τόνδε τὸν τρόπον εἶχε. 2 Ἀπεδέδοτο μὲν ἡ πολιτεία τοῖς ὄπλα παρεχομένοις. Ἡροῦντο δὲ τοὺς μὲν ἐννέα ἄρχοντας καὶ τοὺς ταμίας οὐσίαν κεκτημένους οὐκ ἐλάττω δέκα μνῶν ἐλευθέραν, τὰς δ' ἄλλας ἀρχάς ἢ (τάς) ἐλάττους ἐκ τῶν ὄπλα παρεχομένων, στρατηγούς δὲ καὶ ἵππάρχους οὐσίαν ἀποφαίνοντας οὐκ ἔλαττον ἢ ἑκατὸν μνῶν ἐλευθέραν καὶ παῖδας ἐκ γαμετῆς γυναικὸς γνησίους ὑπὲρ δέκα ἔτη γεγονότας· τούτους δ' ἔδει διεγγυᾶν τοὺς πρυτάνεις καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς ἵππάρχους τοὺς ἔνους μέχρι εὐθυνῶν, ἐγγυητάς δ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τέλους δεχομένους οὐπὲρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἵππαρχοί. 3 Βουλευεῖν δὲ τετρακοσίους καὶ ἕνα τοὺς λαχόντας ἐκ τῆς πολιτείας. Κληροῦσθαι δὲ καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς τοὺς ὑπὲρ τριάκοντ' ἔτη γεγονότας, καὶ δὲ τὸν αὐτὸν μὴ ἄρχειν πρὸ τοῦ πάντας ἐξελθεῖν· τότε δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς κληροῦν. Εἰ δὲ τις τῶν βουλευτῶν, ὅταν ἔδρα βουλῆς ἢ ἐκκλησίας ἦ, ἐκλείποι τὴν σύνοδον, ἀπέτινον ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος τρεῖς δραχμάς, ὁ δὲ ἵππεὺς δύο, ζευγίτης δὲ μίαν. 4 Ἡ δὲ βουλή ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου φύλαξ ἦν τῶν νόμων, καὶ διετήρει τὰς ἀρχάς, ὅπως κατὰ τοὺς νόμους ἄρχωσιν. Ἐξῆν δὲ τῷ ἀδικουμένῳ πρὸς τὴν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν βουλήν εἰσαγγέλλειν ἀποφαίνοντι παρ' ὃν ἀδικεῖται νόμον. 5 Ἐπὶ δὲ τοῖς σώμασιν ἦσαν οἱ δανεισμοί, καθάπερ εἴρηται, καὶ ἡ χώρα δι' ὀλίγων ἦν.

1) Τὸ ἐπόμενον χωρίον ὑπὸ τινῶν θεωρεῖται ὅτι ἔχει παρεμβληθῆναι εἰς τὸ ἀρχικὸν κείμενον, ἐκτὸς τῆς φράσεως ἢ ὅποια σημειώνεται μετὰ τοὺς χαρακτήρας.

2) Ἐδῶ τελειώνει τὸ ἀμφισβητούμενον ὡς παρέμβλητον κείμενον.